

Polonia Charkowa

UKRAINA

CHARKOW

PC

Nr 1 (5)
2001 r.

PISMO STOWARZYSZENIA
KULTURY POLSKIEJ W CHARKOWIE

Alleluja!

Radości ze Zmartwychwstania
Pańskiego, miłości Bożej,
smacznego jajka, obfitego
dyngusa - życzy Czytelnikom

*Redakcja gazety «Polonia
Charkowa»*

Wszystkim Czytelnikom gazety
„Polonia Charkowa” spokojnych i
pełnych miłości Świąt Wielkiej
Nocy, zdrowia, powodzenia i wielu
łask Bożych życzy

*ks . Józef Jachymczak,
Warszawa*

„Pokój wam”- pierwsze słowa, które usłyszeli apostołowie od zmartwychwstałego Pana. Pokój wam, pierwszy z darów, które otrzymał Kościół, a wraz z nim cały świat.

Jeżeli dzisiaj można czegoś życzyć człowiekowi w świecie wypełnionym lękiem o jutro, nienawiścią i nieufnością do drugiego człowieka, to pokoju.

Pokoju nie na kawałku papieru, lecz tego rzeczywistego pokoju serca, płynącego ze spokojnego sumienia i ufności w miłość i wielkość Boga.

Niech zatem Jezus zmartwychwstały obdarza Was tym prawdziwym darem swojego zmartwychwstania i przemienia Wasze życie.

Ksiądz Roman z parafii p.w. św. Wincentego a Paulo

Historia i obyczaje

Przychylając się do próśb wielu czytelników naszej gazety, artykuł o Wielkanocy drukujemy w języku rosyjskim.

Пасха – Воскресение Христово

- старейший и один из главных для верующих праздник.

День ежегодного празднования Воскресения Христова был установлен в 325 году на Вселенском (Никейском) соборе. Это первое воскресенье, следующее за полнолунием, которое наступает после весеннего равноденствия. Дата распятия Иисуса Христа была установлена символически - в предшествующую этому воскресенью пятницу.

В Польше с праздником Пасхи связано много веселых и радостных народных обычаев, проходят красочные массовые церемонии и костельные обряды. Этим веселым пасхальным празднествам предшествует 40-а дневный период Поста.

Согласно с церковным учением, Пост - это время внутреннего спокойствия, сожаления, укрепления веры, сосредоточения на молитве, дабы духовно очищенным и внутренне подготовленным принять участие в Великом празднике Воскресения Христова.

В начале тысячелетия Великий Пост длился 40 часов. В середине III века постились неделю, затем появился двухнедельный пост. После Вселенского собора продолжительность поста была установлена 40 дней.

В стародавние времена пост был добровольным. Пищу принимали один раз в день, воздерживались от употребления мясных продуктов и алкогольных напитков.

В Средние века пост стал обязательным. В этот период мясо, сало и даже сахар на шесть недель исчезали со стола. Еда была только постная. Только в воскресенье разрешалась более разнообразная и калорийная пища. Воздерживались и от курения. Трубки с табаком и музыкальные инструменты прятали в сундук. Музыка, песни и тем более танцы, игры строго запрещались.

Первый день Великого Поста – **“Пепельная” среда**. Её название берет начало в обряде обсыпания священником верующих пеплом - символом смирения в католической церкви. В прошлом существовал обычай упрекать в этот день незамужних девушек и холостяков в том, что они не заключили брака до начала Поста. Для обозначения такого гражданского состояния, к их одежде прикрепляли чурки: прутики, куриные лапки, селедки, куколки. В деревнях “жертвы” этой традиции должны были тащить на цепи деревянные чурбаны в корчму, и там, чтобы избавиться от этого клейма “позора”, они откупались горилкой.

В день, на который приходится половина Поста, по улицам деревень бегали мальчишки, шумя трещалками и деревянными молотками, разбивая глиняные горшочки, заполненные пеплом, о двери домов, где

жили девушки на выданье, при этом, громко кричали: “rófrosćie, rófrosćie”. Это означало, что приближается веселое праздничное время и пора начинать весеннюю уборку.

Четвертая неделя Поста называлась **Черная или Белая**. В эту неделю был обычай сжигать и топить Мажанну (кукла из соломы и тряпок, крепившаяся на высокой палке), которая являлась символом зимы, болезни, несчастий и всевозможного зла, терзающего людей в зимний период. Значением этого обряда было не только провожание зимы, но и магическое призывание весны. Девушки носили куклу от двора ко двору, чтоб Мажанна забрала от них зло и несчастья, распевая при этом веселые песни. После такого праздничного обхода куклу выносили за пределы деревни, бросали на землю, срывали с нее одежду, разрывали на части, подпаливали и бросали в воду, после чего быстро убегали, не оглядываясь назад.

На следующий день, “вводили” в деревню “Гаик зеленый”, называемый также Летом. Это старый славянский обычай, народный обряд встречи весны.

Девушки и дети ходили по деревне, неся в руках украшенные ленточками, цветами, “солнышками”, скорлупками от яиц, звончками и другими украшениями зеленые веточки деревьев. Во многих регионах Польши этот обычай сохранился и до наших дней.

В последнее воскресенье **Великого Поста – Пальмовое или Вербное** - верующие устраивали **Крестный Ход**, везя на тележке деревянную фигуру сидящего на ослике Иисуса Христа, в память о Его приходе в Иерусалим на праздник Пасхи, где встречали Христа, согласно Св. Писанию, толпы людей, кричащие: “Осанна, Сыну Давидову”, бросая пальмовые ветки под копыта осла.

Увековечением торжественного Господнего входа в Иерусалим, являются т.н. “пальмы”. Роль настоящих пальмовых ветвей играли ветки вербы

или малины, украшенные цветами и лентами. После праздника “пальмы” использовали для освящения домов, полей, домашних животных, а в течение всего года с их помощью совершались магические действия, как, например, “заговаривание” грозы, окуривание роженицы или больных домашних животных. Раньше верили, что если проглотить освященную почку вербы, то это принесет силы и здоровье. Популярными и по сей день остаются “пальмы”, изготовленные из цветных стройных букетов или палок различной длины и толщины, по всей высоте украшенные сушеными цветами.

С Вербного Воскресенья начинается **Страстная Неделя (Страстная Седмица)**, открывающая цикл обрядов и праздников, непосредственно связанных с Воскресением Христовым.

В среду сбрасывали с горы или топили в воде соломенное чучело Иуды, что было остатками языческого обряда утопления зимы. Начинались также мистерии, изображавшие последние минуты жизни Иисуса, Страсти Господни и Его Воскресение. Самой популярной из них является в Польше “История о славном Воскресении Господнем” - старейшая, сохранившаяся до наших дней резурекционная

мистерия, созданная ок. 1580 г. Её автором является провинциал монахов паулинов в Ченстохове – Миколай из Вилковецка.

Важнейшие костельные обряды и молитвы начи-

Крестный Ход в костеле Св. Винцентия де Поля (г.Харьков)

нались в **Великий Четверг**. Богослужения проходили в память обмывания ног апостолам Иисусом перед Тайной Вечерей. По Его примеру епископы, а когда-то короли и вельможи Польши, обмывали ноги двенадцати нищим, в знак христианского смирения, любви к ближнему. Бедных всегда щедро одаривали и кормили в этот Вечер. В Четверг также происходит смена покров на чудотворном образе Богородицы в часовне монастыря отцов паулинов на Ясной Горе в Ченстохове. Это одно из важнейших мест религиозного культа. Ченстоховская Богородица считается Королевой Польши и поляков.

В ночь с Великого Четверга на Страстную Пятницу, верующие ходили к реке или пруду, чтобы обмыться водой. Когда-то этот обряд проходил в полной тишине, т.к. верили, что только тогда вода приобретает чудодейственные свойства – избавляет от недугов, дает красоту и здоровье.

Перезвон колоколов в костелах, звучавший с Вербного воскресенья, умолкал в Страстную Пятницу. Их заменяли колотушками и трещалками. На распутье дорог разжигали костры, возле них оставляли еду странникам и беднякам.

Страстная Пятница – день глубокой печали и скорби. После обеда во всех костелах “открываются Гробы Господни”, которые представляют Спасителя, почивающего при свете в украшенном цветами гробу. Этот обычай уже несколько веков является чисто польской традицией. А также только в Польше существует обычай “стражи” у гроба.

Пятница считается днем домашних приготовлений к Пасхе. Хозяйки красят яйца, пекут “пасхи”, “бабки”, “мазурки”. Все кушанья на пасхальный стол должны быть готовы уже к Великой Субботе. Ранее, наоборот, в некоторых регионах Польши в этот день запрещалось что-либо печь. Если бы хоть одна хозяйка нарушила этот запрет, всей деревне угрожала длительная засуха. Предотвратить ее могло только погружение в пруд посуды, в которой хозяйка месила тесто. В Страстную Пятницу соблюдались такие же обычаи, что и в день смерти кого-либо в доме – нельзя было резать скот, печь хлеб, расчесывать волосы, полагалось завешивать в доме зеркала.

В **Великую Субботу** совершаются резурекционные богослужения, которые сопровождаются Крестными

Ходами. Название этих богослужений происходит от латинского слова “resurrection”, т.е. “воскресение”. Иногда богослужение совершается в Великое Воскресенье утром и вместе с Крестным Ходом дает начало радостному празднованию Христова Воскресения. В Великую Субботу освящается пища, приготовленная к пасхальному столу, – яйца, мясо, выпечка, хрен, соль, перец, а также огонь, вода и терновые ветки. Освящение хрена связано с горечью Страстей Господних, которая в день Воскресения превращается в радость и сладость. Когда-то освященный огонь приносили домой, от него зажигали домашние свечи. Дом и все хозяйство окуривали дымом, кропили освященной водой и посыпали терном, который, как считали люди в старину, колдуньи боялись больше чем огня. Вечером горящие свечи, терн разбрасывали в поле и огороде – на урожай, благополучие и на Божье благословение. Упомянутое резурекционное богослужение в прошлом служило и разоблачению ведьм. Люди верили, что во время пасхального Крестного Хода сообщница дьявола не может трижды обойти храм. После резурекции, в знак радости, мужчины стреляли из огнестрельного оружия. В Субботу также устраивались похороны постного супа – “жура”, а селедку, которая была тоже составной частью постной еды, вывешивали на дереве.

Пасхальное Воскресенье – праздник Воскресения Иисуса Христа. После резурекции все верующие христиане идут домой на долгожданный Пасхальный “пир”. В Пасхальное воскресное утро на красиво сервированном столе, украшенном первыми весенними цветами, появляются разные блюда, которыми и по сегодняшний день славится польская кухня.

Середину стола традиционно занимает Пасхальная свечка и баранчик, изготовленный с воска, масла, теста или сахарной массы. Обычай устанавливать на столе праздничного баранка с красной ленточкой и колокольчиком появился в XVI веке, а уже в XVII веке описывали агнца - Баранка Божьего – как “святость, которая во время Пасхи должна обязательно находиться в каждом польском доме”.

Церемония праздничной трапезы начинается с зажигания Пасхальной свечи, как символа присутствия Воскресшего Христа, общей семейной молитвы. Традиционно делятся друг с другом “пасхой” и крашеным яичком, желая здоровья, счастья, радости и Божьей Благодати. Этот характерный для Польши обычай напоминает обряд, когда верующие делятся облаткой. Так же, как и в Рождественский праздник, это является выражением взаимной дружбы, любви и доброжелательности.

Пасхальный Понедельник - второй день праздника Воскресения Господнего. С давних времен является днем веселых игр, удовольствий, кокетства и ухаживаний, шалостей, шуток и всеобщей радости. На протяжении уже многих веков в праздничный Понедельник существует забавный обычай т.н. “Смигус-Дынгус” – обливания друг друга водой.

В польской традиции еще недавно существовал обычай празднования пятого дня после Пасхи – т.н. “Весенних дедов”. В этот день посещали кладбища, где устраивали трапезы на могилах своих близких, символически делясь с ними Пасхальной едой.

Диана Кравченко

Konstytucja 3 Maja

Druga połowa XVIII w. stanowi w dziejach Polski okres obfitujący w wydarzenia niezwykle i dramatyczne. Były to czasy przeobrażeń gospodarczych, społecznych, politycznych i kulturalnych, które jednak mimo wysiłku wielu ludzi nie uchroniły przed utratą niepodległości.

Co świątlejsi Polacy próbowali temu zbliżającemu się nieszczęściu zapobiec. Zwołano sejm, którego obrady trwały przez cztery lata (1788 – 1792) i stąd zwano go Sejmem Czteroletnim albo Wielkim. Obrady te przeciągały się, ponieważ posłowie reprezentujący różne orientacje polityczne nie byli skłonni do kompromisów, zaś niektórzy wręcz otwarcie reprezentowali interesy państw ościennych (było to już po pierwszym rozbiórce Polski (1772 r.)). Toteż król, marszałek sejmu Stanisław Małachowski i przywódcy stronnictwa patriotycznego, szczególnie Ignacy Potocki i Hugo Kołłątaj wykorzystali fakt rozjechania się posłów na ferie wielkanocne i w atmosferze zamachu stanu, 3 maja 1791 r. przy obecności zaledwie 1/3 członków obu izb, zgłosili konstytucję, która przy manifestacyjnym poparciu zmobilizowanej ludności Warszawy i wojska, wbrew paru opozycjonistom, została przyjęta przez akklamację (tj. bez głosowania, jednomyślnie).

Projekt konstytucji ułożony był wcześniej, a powstał w czasie długotrwałych narad, w których brali udział przywódcy obozu patriotycznego i sam król Stanisław August Poniatowski, pozyskany przez zwolenników reform.

Konstytucja 3 maja, zwana oficjalnie Ustawą rządową, miała na celu zachowanie całości i suwerenności państwa, zagwarantowanie przywilejów szlachty, duchowieństwa i mieszczan oraz wprowadzenie nowej reformy ustroju państwa.

Jej postanowienia w sposób zasadniczy zmieniały postać Rzeczypospolitej:

- Zachowując ogólne przywileje szlacheckie, Konstytucja pozbawiała szlachtę wyłącznego prawa zwierzchnictwa nad chłopami, stwierdzając, że rolników przejmuje się „pod opiekę prawa i rządu krajowego”.

- Zniesiono elekcyjność tronu. Polska stawała się monarchią dziedziczną.

- Władza wykonawcza spoczywać miała w ręku króla i tzw. Straży Praw. W jej skład wchodził: król, prymas, marszałek sejmu i pięciu ministrów (Policji, Pieczęci, Interesów Zagranicznych, Wojny i Skarbu).

- Najwyższą władzą ustawodawczą pozostawał sejm. Wprowadzono dwuletnią kadencję, ale w razie potrzeby sejm mógł być zwoływany w tym samym składzie przez króla lub marszałka sejmu.

- Zniesiono liberum veto (zasadę jednomyślności przy głosowaniu) i wprowadzono zasadę głosowania większością głosów.

- Zakazane zostały konfederacje (czyli zbrojne wypowiedzenie posłuszeństwa królowi).

- Zniesiono dualizm państwowy między Polską i Litwą. Oba kraje miały mieć odąd wspólny rząd, skarb i wojsko.

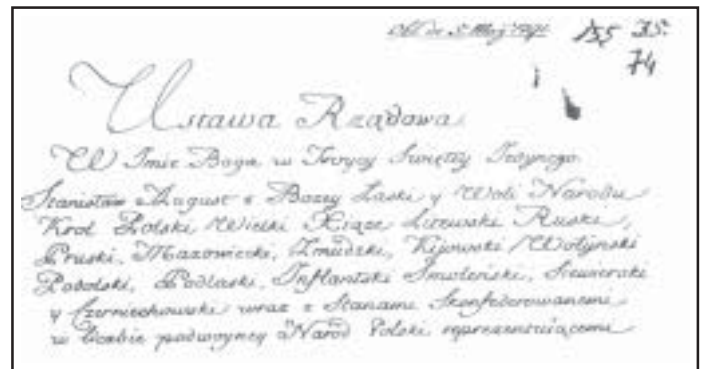
Konstytucja została uchwalona w 1791 r., a więc w trzecim roku obradowania Sejmu Czteroletniego, a że uchwalona została mniejszością posłów, więc już w dwa dni po tym wydarzeniu partia magnacka złożyła przeciwko niej protest. Oddźwięk i wrzenie wśród ludności miast i wsi, poruszonej wiadomościami o reformach, przerażyły szlachtę i skłoniły do uwstecznienia stanowiska (było to zaledwie dwa lata po wybuchu rewolucji we Francji). Jednak mimo przeszkód, w ciągu pierwszego roku swej działalności władze konstytucyjne poczyniły dalsze kroki zmierzające do realizacji programu reform:

- Rozciągnięto prawa na Żydów – zajęto się ciężką sytuacją tej aktywnej gospodarczo grupy narodowościowej.

- Rozpoczęto sprzedaż starostw, zasilając w ten sposób skarb państwa.

Dopiero w ostatnich dniach obrad sejmu uchwalono wcielenie oddziałów prywatnych (głównie magnackich) do wojsk regularnych i powiększenie tych ostatnich do stu tysięcy ludzi. Była to decyzja spóźniona, bo dwa dni przed tą uchwałą wojska rosyjskie przekroczyły już granice Rzeczypospolitej.

Konstytucja 3 maja wywołała ostrą reakcję ze strony zaborców (a przede wszystkim Rosji), którzy w ramach tzw. „uporządkowania” rewolucyjnej Europy postanowili rozprawić się z Polską. Wydatnie w tym pomogła grupa polskich magnatów, która już w maju 1791 r. rozpoczęła pertraktacje z Petersburgiem, a w kwietniu 1792 r. w imię obrony „kardynalnych praw szlacheckich” zawiązała konfederację

w Petersburgu, ogłoszoną w Targowicy pod łaską Szczęsnego Potockiego, z udziałem hetmanów Ksawerego Branickiego i Seweryna Rzewuskiego. Konfederaci oficjalnie zwrócili się o pomoc do carycy Katarzyny II. Zbrojna interwencja Rosji położyła kres istnieniu ustroju trzeciomajowego.

Na powstanie **Konstytucji 3 maja** w pewnej mierze miały wpływ teorie społeczne i polityczne głoszone przez racjonalistów francuskich oraz wzory angielskie, jednak była ona dziełem myśli polskiej, odpowiadającym potrzebom chwili i możliwościom. Dla następnych pokoleń Polaków stała się ona jednym z najistotniejszych wyznaczników tożsamości narodowej, symbolem niepodległego bytu państwa oraz reformy. Ustawa rządowa mimo ogromu reformatorskich dokonań nie potrafiła uchronić Rzeczypospolitej przed dalszymi rozbiorami i ostateczną zagładą państwa, ale pamięć o trzeciomajowej Polsce, jako o państwie nowoczesnym, i wolnościowym, pragnącym żyć w pokoju, stała się w początkach XX w. jednym z istotnych argumentów historycznych na rzecz odbudowy niepodległej Rzeczypospolitej – niezbędnego członu polityczno-kulturowego Europy.

Sylwia Biesaga

PS. W artykule wykorzystano materiały z książki „Konstytucja 3 maja w tradycji i kulturze polskiej” pod red. A. Barszczewskiej-Krupy.

Bohater narodowy

*„Na głos Ojczyzny wszystkie
zastanowienia, wszelkie względy
milknąć powinny”*

Tadeusz Kościuszko

Polska 15.-17. stulecia była wielkim państwem, ale przy końcu 18. wieku straciła niepodległość. Około 150 lat bohaterski naród polski w ciężkich warunkach walczył o wolność i niepodległość. Jednym z największych bohaterów był Tadeusz Kościuszko - przywódca powstania 1794r., zwycięzca spod Raławic.

15 lipca 1784r. Kościuszko przyплыł z Ameryki do Francji, by przez Paryż wrócić do Polski. Po krótkim pobycie u Czartoryskich w Puławach, osiadł w rodzinnych Siechnowiczach, w ubogiej podlaskiej wiosce. Na nowo musiał uczyć się Polski, z którą przez lata nie miał kontaktu. Przyjaźnił się z sąsiadem, wojskim Wielkiego Księstwa Litewskiego Michałem Zaleskim, posłem na sejm.

Kościuszko był zdania, że podstawowym złem w kraju jest poddaństwo chłopów. Uchwała Sejmu Wielkiego z 20 października 1788r. o zwiększeniu stanu liczbowego armii stworzyła Kościuszcze możliwość służby. Wkrótce oddał Siechnowicze pod opiekę swojej siostrze Annie Eskowej i 1 lutego 1790r. zameldował się w garnizonie we Włocławku.

W 1791r. Sejm Wielki uchwalił Konstytucję 3 Maja, na którą Kościuszko wraz z podległymi mu żołnierzami przysięgał.

W 1792r., podczas wojny polsko-rosyjskiej walczył w randze dowódcy dywizji. Największą bitwę przyszło mu stoczyć pod Dubienką 18 lipca 1792r., gdzie zagroził drogę na zachód przeważającym siłom nieprzyjaciela. Tak pisał o tym starciu: „W całej tej akcji Polacy stracili 900 ludzi rachując z rannymi, Moskale, podług powszechnej wiadomości, 4000”. Po bitwie Kościuszko otrzymał awans na generała - lejtnanta. Zgromadzenie Prawodawcze w Paryżu z kolei nadało mu tytuł obywatela Francji i umieściło na liście najznakomitszych mężów świata, jako obrońcę ludów przed despotami.

Kiedy jednak król ogłosił zawieszenie broni (konfederacja targowicka), Kościuszko gwałtownie zaprotestował i zażądał dymisji.

Na początku października 1792r. opuścił Warszawę, udając się do Galicji, a w styczniu następnego roku wyjechał do Francji w celu uzyskania pomocy dla planowanego powstania.

W marcu 1794r. Kościuszko proklamował powstanie, które wybuchło przed zakończeniem przygotowań, gdyż polskiemu wojsku groziło rozbrojenie. 1 kwietnia kościuszkowcy ruszyli do walki, by trzy dni później stoczyć zwycięską bitwę pod Raławicami. Militarne znaczenie tej bitwy nie było zbyt wielkie, ale ze strony propagandowej zwycięstwo pod Raławicami miało

ogromne znaczenie, krzepiło ducha walczących i budziło wiarę w pomyślność dalszych zmagania. Po kilku miesiącach zmagania doszło do tragicznej bitwy pod Maciejowicami, w której Polacy stoczyli nierówną walkę z przeważającymi siłami wroga. Oddziały polskie walczyły z wielką desperacją, niestety poniosły przegraną, a ciężko ranny Kościuszko dostał się do niewoli. Na wieść o klęsce wśród Polaków zapanowało przygnębienie i przerażenie. Ale powstanie kościuszkowskie sprawiło, że państwo polskie schodziło ze sceny Europy z orężem w ręku i z chwałą i sławą męstwa.

Kościuszko został wtrącony do twierdzy Piotrowpawłowskiej, gdzie spędził dwa lata.

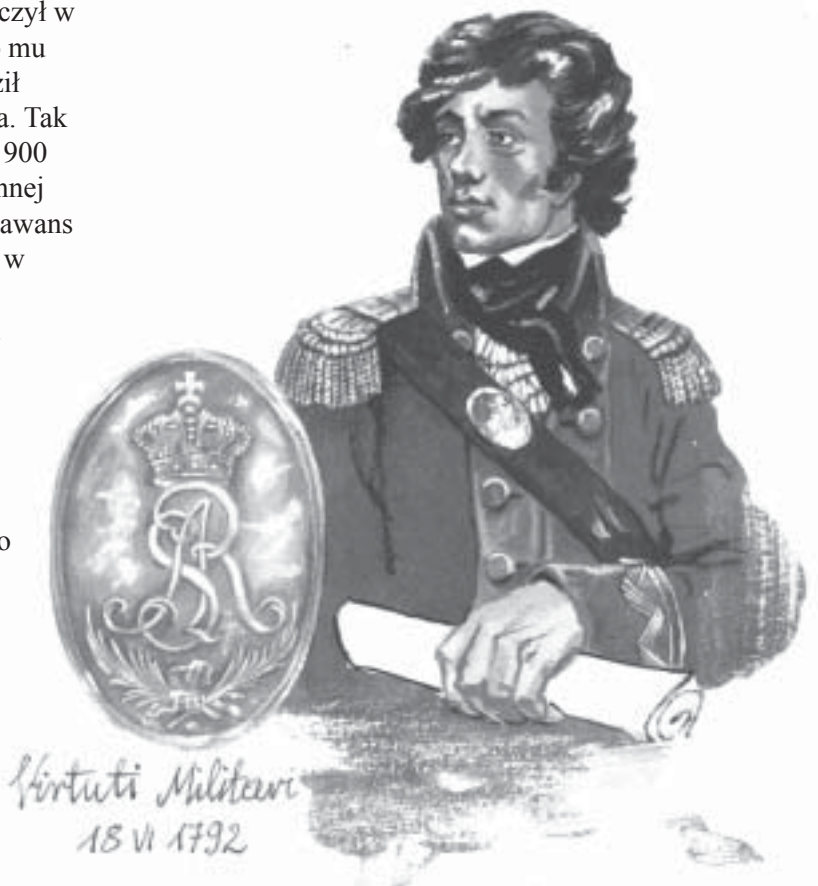
Ostatnie lata życia spędził w Szwajcarii. Zmarł 15 października 1817r. Zwłoki Kościuszki sprowadzono do kraju i złożono w katedrze na Wawelu, wśród grobów królewskich. Uroczysty pogrzeb odbył się 23 czerwca 1818r.

Polacy po dziś dzień oddają hołd narodowemu bohaterowi, ostatniemu obrońcy upadającej ojczyzny, serdecznie i głęboko miłującemu swój kraj i rodaków.

Kościuszko jest i na zawsze pozostanie żywym symbolem tego, że Polska żyć mogła i chciała, a tylko obca przemoc brutalnie unicestwiła zdolne do suwerennego bytu państwo.

Pamięć o Naczelniku przetrwa wieki.

Anatol Malinin

Kultura

Reymont na zawsze

Ubiegły rok, w którym obchodziliśmy 75. rocznicę śmierci Władysława Reymonta, laureata nagrody Nobla, uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej został ogłoszony rokiem Reymontowskim.

Z tej okazji Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie przy współpracy Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego przygotował wystawę jubileuszową pt. „Władysław Reymont 1867 – 1925”, która była już prezentowana w wielu krajach świata. Waszyngton, Londyn, Dublin, Helsinki, Kopenhaga, Paryż, Barcelona, Damaszek, Kair, Pekin, Moskwa, Petersburg – to tylko niektóre z miast, gdzie można było zobaczyć tę wystawę, wciąż krążącą po świecie.

Do Charkowa przybyła ona z Kijowa, gdzie zaprezentowano ją w końcu ubiegłego roku, zaś po Charkowie pojechała do Lwowa. Otwarcie wystawy odbyło się 29 stycznia 2001 r. w Charkowskim Muzeum Historycznym.

Na ceremonii otwarcia byli obecni: Konsul Generalny RP w Charkowie pan Michał Żórawski z małżonką (wystawę finansowało Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej), przedstawiciele Charkowskiej Polonii (prezes SKPwCh pani Józefa Czernijenko i in.), profesorowie i studenci Charkowskiego Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. G. Skoworody, profesorowie Państwowego Uniwersytetu im. W. Karazina, przedstawiciele władz miejskich i obwodowych, organizacji społecznych, radio, telewizja i prasa.

Wystawę zaprezentowała pani mgr Elżbieta Banko-Sitek - wicedyrektor Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie. W swoim bardzo ciekawym wystąpieniu podkreśliła, że wystawę

przygotował cały zespół Muzeum Literatury. Autorką scenariusza była pani profesor Barbara Koc, wybitna znawczyni twórczości Reymonta, za oprawę plastyczną odpowiadał Łukasz Kossowski, zaś opracowanie folderów należało do komisarzy Elżbiety Banko-Sitek i Grażyny Grochowiakowej. Tekst wystawy został przetłumaczony na 4 języki obce: angielski, niemiecki, francuski i rosyjski.

Pani dyrektor podkreśliła, że utwory Reymonta były przekładane na język ukraiński jeszcze za życia pisarza. Michajło Pawłyk przetłumaczył powieść „Chłopi” („Seliany”), która ukazała się we Lwowie w 1909 r. Był to przekład autoryzowany.

Twórczość Reymonta cieszyła się też wielkim uznaniem w Rosji. Tam powieść „Chłopi” wyszła najpierw oddzielnie, a potem w roku 1910 i 1912 ukazała się w dwóch wydaniach zbiorowych.

W Charkowie, w czasopiśmie „Pług” w 1927 r. wydrukowano opowiadania „W jesieinną noc” i „W porębie” (w tłumaczeniu M. Zimbalewskiego), a w 1930 r. ukazały się pierwsze dwa tomy powieści „Chłopi” w przekładzie J. Etkalę,

które były wznawiane dwukrotnie: w 1951 r. w Kijowie i w 1953 r. w Charkowie. Natomiast powieść „Komediantka” wydano we Lwowie aż dwa razy – w 1959 i 1962 r. (tłumaczenie J. Etkalę).

Swoje wystąpienie pani Banko-Sitek zakończyła słowami: „Mam nadzieję, że wystawa ta, prezentująca biografię i twórczość Władysława Reymonta, przybliży państwu i pisarza, i Polskę.”

Ale co by to było za otwarcie wystawy bez niespodzianek? Były i one. Dyrektor Charkowskiego Muzeum Historycznego - Anatolij Jankowski - podarował pani dyrektor wydanie „Chłopów” z lat 60-tych .

Igor Mackiewicz

Na zdjęciu od lewej: Józefa Czernijenko, Elżbieta Banko-Sitek, Barbara Żórawska

Skrzydło Dedala

Ukraińska kultura dzisiaj - spojrzenie z Poznania

„Skrzydło Dedala” Bogusława Bakuły jest pierwszą, i jak dotąd jedyną wydaną w Polsce, panoramiczną pracą poświęconą szlakom ukraińskiej poezji lat 50.-90. dwudziestego wieku w kontekście przeszłości, teraźniejszości i przyszłości życia kulturalnego na Ukrainie.

Bogusław Bakuła - to znany badacz i tłumacz, profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, polonista. Od kilku lat zajmuje się także literaturą ukraińską, rosyjską i czeską, jest autorem dwóch książek i licznych artykułów im poświęconych. „Skrzydło Dedala” jest opracowaniem dziejów poezji, która (jak pisze Bakuła) „mimo śmiertelnych zagrożeń, wielu ofiar, przetrwała, dotarła do celu” - wolności. Bo właśnie twórcza wolność poetów przybliżała epokę wolności

obywatelskiej, epokę niezależnej Ukrainy.

Obok szkiców o twórczości Emmy Andijewskiej, Liny Kostenko, Iwana Dracza, Dmytra Pawłyuczki, Wasyla Stusa, Iwana Switłycznego, Igora Kałynca, Zofii Majdańskiej, znalazły się tutaj rozmowy autora ze współczesnymi ukraińskimi poetami, krytykami, historykami literatury. Wśród licznych postaci tej książki są również charkowscy pisarze: Igor Łosijewski i Stanisław Minakow - członkowie Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie.

Badacz jest przekonany, że aktywizacja kontaktów między przedstawicielami naszych kultur może być przeciwwagą do rusyfikacji Ukrainy. Podkreśla jednak, że nie konfrontacja ze Wschodem albo Zachodem, lecz wielka twórcza praca Ukraińców jest podstawą niepodległości, praca za przykładem Dedala. Tylko ona może stworzyć nową intelektualną elitę – „polityków, ekonomistów, filozofów, wizjonerów społecznych, którzy byliby zdolni wyciągnąć Ukrainę z kredowego koła marazmu i wrzucić zdecydowanie w przyszłość”.

Igor Łoboda

Twoje życie... Jakie jest?

Całe Twoje życie przebiega w czasie.
Rodzisz się, rozwijasz, dojrzewasz.
Mijają godziny, miesiące i kolejne lata.
Chcesz tego lub nie, czas staje się nieodłącznym
towarzyszem Twojego życia.

Czy jednak w Twoim ziemskim, przemijającym
życiu są wartości nieprzemijające?

Problem z odpowiedzią?

Pozwól, że Ci pomogę.

Popatrz na Chrystusa.

On także jako człowiek urodził się, wzrastał i
umarł za Ciebie w czasie. Sam zdawał sobie sprawę z
przemijania. Przyszedł na świat, gdy „nadeszła pełnia
czasu” (Gal.4,4) – co oznacza: najodpowiedniejsza
chwila – a odchodząc stwierdził, że „wypełnił się jego
czas” (Mt. 26,18). Jeżeli uważnie popatrzyś, do-
strzeżesz, iż doskonale wykorzystał każdą chwilę
swojego życia.

W Ewangelii – świadectwie o życiu Jezusa na
ziemi – nie znajdziesz miejsca, gdzie by się nudził lub
nie miał na coś czasu. Dniem przychodził do człowieka,
nocą odpoczywał przy Ojcu na modlitwie. Rozumiejąc,
iż nadchodzi kres jego misji na ziemi, pragnął pozostać
wśród swoich uczniów. Wziął chleb i wino, przemie-
niając je w swoje ciało. W ten sposób odchodząc
pozostał na zawsze. Wtedy, przez trzy lata, wypełnił
im czas swoją osobą i przez to nadał sens ich życiu.
Dziś również czyni podobnie.

Pragnie i Tobie wypełnić czas sobą. Jest jeden
warunek: jeśli chcesz go naśladować, jeśli zechcesz
udostępnić mu swój czas, swoje życie.

Co wtedy?

Wtedy odkryjesz prawdziwą wartość swojego
życia. Odkryjesz tę prawdę, iż wartość Twojego życia
leży w tym, że wypełnisz je Chrystusem – Dobrem,
Pięknem, Miłością, Szlachetnością, Ofiarnością.

Wtedy Twoje życie będzie miało wartość
wieczną, gdyż owe wartości zawsze były i będą ponad
czasem i przestrzenią. One to sprawią, iż idąc przez
przemijające życie, dotkniesz już teraz i zasmakujesz
tego przyszłego nigdy nie gasnącego życia, a to
przyszłe, nieznane będzie oczekiwane z nadzieją i
pewną dozą niecierpliwości, a nie z przerażeniem na
twarzy. Nie zamieniaj więc swojego życia na
bezczyorność i beżmyślność. Patrz na Chrystusa, i tak
jak on, umiej wypełnić czas modlitwą, pracą dla siebie
i bliźniego. Czas, w którym żyjesz, nie jest Twoją
własnością. Ty go nie zarobiłeś, lecz otrzymałeś w
darze od Boga. Wykorzystaj go dobrze. Ofiarowując
swój czas na naukę, dla rodziców, przyjaciół, bliskich
czy też nieznanym, nadasz sens swojemu i ich życiu.
Wtedy w Twoim ziemskim życiu będą wartości
nieprzemijające, gdyż nawet godzina, którą poświęcisz
drugiemu, będzie miała wartość wieczności.

**Ks. Roman z parafii
p.w. św. Wincentego a Paulo**

Charków w losach i życiu Polaków

Aleksander Mickiewicz

Z Charkowem związane są losy wielu polskich naukowców. Historia zachowała ich imiona. Informację o nich znaleźć można w publikacjach Charkowskiego Uniwersytetu, w gazetach, we wspomnieniach wdzięcznych im współczesnych.

Dwadzieścia lat życia Aleksandra Mickiewicza (1804-1858), profesora katedry prawa rzymskiego na wydziale prawa, związanych jest z Uniwersytetem Charkowskim.

Aleksander Mickiewicz, brat słynnego poety Adama Mickiewicza, urodził się w 1804r., wykształcenie otrzymał na Uniwersytecie Wileńskim, który skończył z wyróżnieniem.

W 1824r. wyjechał do Petersburga, potem do Moskwy, żeby zapoznać się z praktyką wykładów na uniwersytecie. W 1827r. obronił tytuł magistra prawa i prawa kanonicznego. Kilka lat pracował w wołyńskim liceum, gdzie wykładał prawo rzymskie i polsko-litewskie prawo cywilne. Napisał kilka prac o historii polsko-litewskiego prawa, a także wydał pracę „O wpływie prawa rzymskiego na prawo polsko-litewskie”.

Po zakończeniu pracy w wołyńskim liceum pojechał do Kijowa. W obwodzie kijowskim zajmował się organizacją szkół pomaturalnych, opracowywał zasady tworzenia i funkcjonowania bibliotek przy gimnazjach, wykonywał pracę społeczno-naukową.

W 1834r. w miejsce zamkniętego liceum założono Uniwersytet św. Włodzimierza. Mickiewicz pracował tu jako wykładowca prawa rzymskiego, został wybrany na członka zarządu uniwersytetu, pełnił funkcję członka komisji do spraw organizacji i przeprowadzania egzaminów z historii ogólnej i języka francuskiego. W 1835r. uzyskał nominację na stanowisko profesora na katedrze prawa rzymskiego.

Rok później został profesorem zwyczajnym.

29 stycznia 1838r. Mickiewicz został skierowany do Charkowskiego Uniwersytetu. Od tego czasu zaczął się okres charkowski w jego życiu. Wykładał tu prawo rzymskie, historię Rzymu, prawo rodzinne i spadkowe. Podczas pracy na Charkowskim Uniwersytecie przygotował 20 prac, m.in. „Ukształtowanie systemu filozofii we Francji”. Od marca 1849r. do 1 stycznia 1850r. wykonywał obowiązki dziekana na wydziale prawa. 3 sierpnia 1850r. przeszedł na emeryturę.

Igor Łosijewski

Plan pracy

Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie na 2001 r.

Nazwa imprezy	Termin wykonania
1. Wieczór literacko-muzyczny (Noworoczne spotkanie).	Styczeń
2. Dyskoteka młodzieżowa z okazji dnia św. Walentego.	Luty
3. Udział w festiwalu mniejszości narodowych Charkowa.	Marzec
4. Wieczór poezji i muzyki religijnej.	Kwiecień
5. Udział w Wielkanocnych uroczystościach kościelnych.	Kwiecień
6. Opieka nad grobami na cmentarzu w parku leśnym.	Kwiecień
7. Koncert z okazji Konstytucji 3 Maja.	Maj
8. Wieczór piosenki biesiadnej.	Maj
9. Festiwal muzyki klasycznej polskich i ukraińskich kompozytorów w wykonaniu dzieci.	Czerwiec
10. Uroczystości związane z rocznicą otwarcia cmentarza ofiar totalitaryzmu.	Czerwiec
11. Pielgrzymka do Kijowa na spotkanie z Papieżem Janem Pawłem II.	Czerwiec
12. Odpoczynek letni dzieci i młodzieży w Polsce. Uczestnictwo w szkole Letniej w Polsce i w międzynarodowym Zlocie „Orle gniazdo 2001” w Poznaniu.	Lipiec
13. Uczestnictwo w imprezach z okazji 10 rocznicy Niepodległości Ukrainy.	Sierpień
14. Walne zebranie.	Wrzesień
15. Przygotowanie programu telewizyjnego i fotoreportażu do 10 rocznicy działalności Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie.	Wrzesień
16. Otwarcie Polskiego Centrum Kulturalno- Oświatowego. Obchody 10 rocznicy Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie.	Październik
Dni kultury polskiej w Charkowie z udziałem artystów z Polski.	Listopad
17. Koncert z okazji 83 rocznicy odzyskania Niepodległości przez Polskę.	Grudzień
18. Uroczysty Oplątek.	Codziennie
19. Kurs języka polskiego.	Sobota, Niedziela
20. Praca w ramach szkoły niedzielnej.	Comiesięcznie
21. Wydanie gazety „Polonia Charkowa”.	W ciągu roku
22. Udział w imprezach organizowanych przez inne Stowarzyszenia Charkowa, Ukrainy, Polski.	

Prezes Stowarzyszenia

Jyzefa Czernijenko

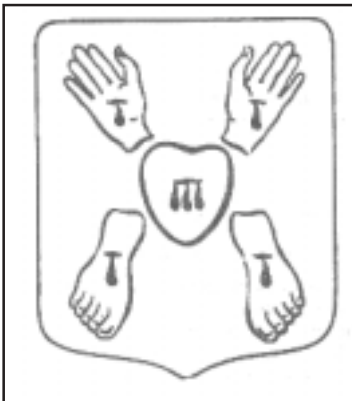
To warto wiedzieć**Symbole chrześcijaństwa**

Misterium Jezusa Chrystusa to jego śmierć na krzyżu. Wcieliwszy się w człowieka, Bóg przeszedł całą drogę życia ludzkiego, aż po jego tragiczny koniec.

Samo rozpięcie na krzyżu było niesprawiedliwym, bezsensownym aktem samowoli, ale w planie misterium Jego męczeńską śmierć można interpretować jako zupełne wyzwolenie się człowieka z cielesnych pęt. Rozpięcie na krzyżu to nie tylko wielkie cierpienie fizyczne. Droga krzyżowa jest jednocześnie drogą oczyszczenia i wyzwolenia nieskończonego Boga ze śmiertelnego ciała ludzkiego.

Pięć ran na ciele Chrystusa (na rękach, nogach i w boku) symbolizuje śmierć pięciu zmysłów, z pomocą których człowiek odczuwa świat materialny. Można też rozumieć je jako pięć palców dłoni, dotykających materii. Aby być bliżej Boga Jezus powinien pozbawić się wrażeń, odczuć, które łączą go ze światem fizycznym. Tylko wtedy jest możliwa pełna jedność z Bogiem: Zmartwychwstanie Boga, nieskończonego, prawdziwego zakłada śmiertelność człowieka. Chrystus oddzielił się na krzyżu od swojego ciała, cierpiał męki, aby w ten sposób zademonstrować zwycięstwo ducha nad materią.

Sam krzyż symbolizuje połączenie przeciwności,

przedstawienie dualistycznego spojrzenia na świat, który stał się udziałem człowieka od czasu wygnania z raju.

Linia horyzontalna krzyża to aspekt żeński, ziemia, materia, linia pionowa - aspekt męski, dzieło stworzenia, niebo i duch. To przeciwieństwo można też rozumieć jako jedność czasu, symbolem którego jest linia pozioma, i wieczności, przedstawianej linią pionową, przy czym wieczność może przecinać czas w dowolnym punkcie.

Miejsce przecięcia obu linii, w którym obydwie aspekty zlewają się w jedno, staje się źródłem energii, z którego świat rozwija się we wszystkich czterech kierunkach. Zasada kierująca procesem ujednoczenia przeciwności w znaku krzyża to pogodzenie dualizmu w duchu miłości. Bezgraniczny ból izolacji i obcości człowieka jest likwidowany przez zasadę bezgranicznej miłości, która łączy przeciwieństwa między Bogiem i człowiekiem.

Jej symbolem jest gołąb, będący jednocześnie znakiem pokoju i symbolem starożytnej bogini Wenerę.

Pogodzenie wieczności ze śmiertelnością ludzkiego istnienia w duszy ludzkiej jest formułą zmartwychwstania w mistyce chrześcijańskiej: człowiek powinien rodzić się dwa razy: najpierw fizycznie, potem duchowo, a wtedy na nowo urzeczywistnić swoją jedność z Bogiem.

Na rys. pięć ran Chrystusowych – symbol zwycięstwa ducha nad ciałem

Diana Krawczyńska

Przygotowano na podstawie „Słownika symboli” W. Bauera

Od nowego wiersza

■ W końcu lutego odbyło się spotkanie kierowników stowarzyszeń kulturalno-oświatowych mniejszości narodowych Charkowa z gubernatorem województwa Charkowskiego -Eugeniuszem Kusznariowym, merem miasta Charkowa - Michaiłem Pilipeczukiem, kierownikami działów mniejszości narodowych władz obwodowych i miejskich, Prezydentem Asocjacji Stowarzyszeń mniejszości narodowych Ukrainy Aleksandrem Feldmanem oraz przedstawicielami masmediów. Wszyscy kierownicy stowarzyszeń wystąpili ze swymi i ogólnymi problemami stowarzyszeń kulturalno-oświatowych mniejszości narodowych. Gubernator i mer obiecali popierać Stowarzyszenia i rozwiązywać problemy w miarę możliwości.

■ W dniu 4 marca w Centrum Kultury Ukraińskiej w Charkowie odbył się Festiwal Kultury Mniejszości Narodowych Charkowa. Po koncercie Stowarzyszenie Kultury Polskiej w Charkowie otrzymało od Prezydenta Asocjacji Stowarzyszeń mniejszości narodowych Ukrainy pana Aleksandra Feldmana - dyplom laureatów festiwalu. Zespół choreograficzny „Miniatury ludowe” Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie został zaproszony na występy w teatrze Opery i Baletu Charkowa na wielkiej scenie w majowych imprezach, organizowanych przez Ministerstwo Kultury i Sztuki Ukrainy.

■ W dniu 7 marca w sali konferencyjnej mera miasta Charkowa z okazji święta Dnia Kobiet odbyło się uroczyste przyjęcie. Zaproszono na nie najwybitniejsze kobiety miasta, które wiele zrobiły dla rozwoju Charkowa w różnych dziedzinach: nauce, technice, kulturze, oświacie, medycynie, międzynarodowych stosunkach itd. Otrzymały one od mera miasta pana Michaiła Pilipeczuka gratulacje i nagrody, odbył się koncert w wykonaniu dzieci i młodzieży, po przyjęciu wszyscy zostali zaproszeni do teatru Opery i Baletu na wielki świąteczny koncert. Na tym przyjęciu między innymi gratulacje i nagrodę otrzymała pani Józefa Czernijenko-Prezes Stowarzyszenia Kultury Polskiej w Charkowie.

Kącik poezji**Zwycięskie kroki Polski**

Anatol Malinin

Jak błyskawica na niebie
 Tak i sławna Polska na ziemi
 Raptownym blaskiem umysłu, siły i śmiałości
 Oświeciła świat swoją łaskawością
 Księżę Mieszko z ciemności i nieświadomości
 Wyprowadził Polskę do chrztu i świętości.
 Ojczyzna nasza stała się wielka,
 Zamożna, europejska.
 O, Polsko! Ty zawsze mieczem ludu służysz
 I cały świat uciśnionych od ciemności obronisz.
 Twój naród i cała słowiańszczyzna wdzięczna Tobie
 Twoja bohaterskość jest w całej ozdobie.
 Słowianie, Litwini ze strony Krzyżaków mieli
 Samowoli, rabunków i innych ucisków wiele.
 Pod Grunwaldem Jagiełło wspólną siłą pokazał
 I z Bożą pomocą tych wrogów pokonał.
 Polacy, wspaniali wojacy,
 Zawsze swoich wrogów bili.
 To udowodnił król Sobieski Jan,
 Rozbiwszy pod Wiedniem Janyczar.

Polski naród ma zdolności nie tylko do bitw,
 Lecz do gorących, natchnionych modlitw,
 Matka Boska Częstochowska drogę pokazała
 Polsce demokratyczną konstytucję dała.
 Konstytucję trudno było stworzyć,
 Ciężko było zatwierdzić,
 Trzeba w życie wprowadzić,
 I najciężej – od wrogów obronić.
 Rycerz Matki Bożej, Kościuszko, bohater wielki
 Podniósł naród do walki z wrogami
 Udowodnił, że można i większym podołać,
 Przyszłym pokoleniom radę dać.
 I tylko przewaga trzech mocarstw i zdrada magnatów
 Zostawiła Polskę przez stulecia ogniem i walką bogatą.
 W tym ogniu Piłsudski „Cud na Wiśle” uczynił
 A Wałęsa do polskiej wolności się przyczynił.
 Tak krok za krokiem naprzód, zwyciężając,
 Szła nasza Polska się wyzwalając.
 Dla lepszych dni nawet nie w żart
 Odda swe serce Chrystusowi w dar.

Kuchnia polska**Tarta z jabłkami i migdałami**

Przepis ten jest o tyle nietypowy, że jabłka kładziemy na zupełnie surowe ciasto. Warstwę jabłek przykrywamy masą migdałową. W trakcie pieczenia powierzchnia lekko się krystalizuje, co ładnie wygląda, a jeszcze lepiej smakuje.

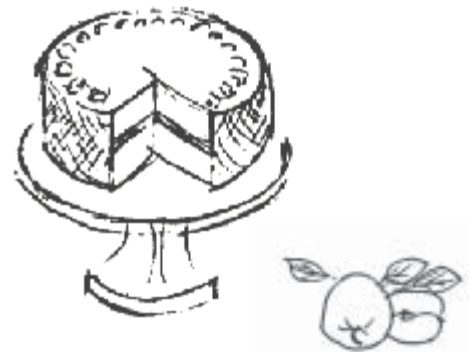
6–8 porcji

- ✎ 7 łyżek stołowych masła
- ✎ 3/4 szklanki (150 g) cukru
- ✎ 100 g (3 1/2 uncji) drobno zmielonych migdałów
- ✎ 4–5 j. abłek
- ✎ spód na tarte z kruchego ciasta (patrz str. 285)
- ✎ 75 g (2 1/2 uncji) posiekanych migdałów

Masło drobno pokroić, dodać cukier i drobno zmielone migdały. Wszystkie składniki wyrobić palcami, aż uzyskamy masę o jednakowej konsystencji.

Piekarnik nagrzać do temperatury 180°C (350°F). Jabłka obrać, wydrążyć i pokroić tak jak w poprzednim przepisie. Wyłożyć nimi spód tarty. Na samym wierzchu położyć warstwę masy migdałowej. Posypać posiekanymi migdałami.

Tartę piec 35–40 min. Podawać, gdy trochę przestygnie.

Gazetę „Polonia Charkowa”
 finansuje Senat RP oraz
 Fundacja Pomocy Polakom
 na Wschodzie

Zespół Redakcyjny:

Józefa Czernijenko (redaktor naczelny),
 Diana Krawczenko, Sylwia Biesaga, Gretta Erdik,
 Lidia Studzińska, Igor Mackewicz
Opracowanie komputerowe: Oleg Czernijenko

Adres redakcji Ukraina 61057 Charków
 ul. Puszkinskaja 32 m. 3a

Adres dla korespondencji: 61202 Ukraina
 Charków pr. Pobiedy 48 m. 295
 Tel. 038 (0572) 36 65 72
 Tel/fax 038 (0572) 36 65 73

Na prawach rękopisu do użytku wewnętrznego. Redakcja pracuje na zasadach społecznych.

Redakcja nie zwraca nadesłanych maszynopisów i zastrzega sobie prawo dokonywania zmian formalnych oraz skrótów w tekście